

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Змістовий модуль

«ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

для студентів

освітнього рівня	другого (магістерського)
галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальності	013 Початкова освіта
освітньої програми	013.00.01 Початкова освіта

Київ – 2023

Розробник:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Протокол від "8" лютого 2023 року № 1

Завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта другого (магістерського) освітнього рівня
" " 2023 року

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна МІСР

Робочу програму перевірено
" " 2023 року

Заступник декана
Факультету педагогічної освіти

Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. (Хоружа Л.Л.), « 07 » вересня 2023 р., протокол № 2

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « » 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Педагогіка і психологія вищої школи		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180	
Курс	1 (5)	
Семестр	1 (9) – 2 (10)	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, у тому числі:	180	
Аудиторні	48	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	90	
Форма семестрового контролю	9 сем. – залік 10 сем. – іспит	
Змістовий модуль «Психологія вищої школи»		
Курс	1 (5)	
Семестр	2 (10)	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	24	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	45	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення магістрантів із актуальними проблемами, тенденціями і закономірностями розвитку сучасної вищої освіти, процесами навчання і виховання студентів, орієнтованими на професіоналізацію, розвиток особистості викладача та студента у сучасній вищій школі, вивчення особливостей наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів і потреб суспільства; формування психолого-педагогічної готовності магістрантів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта навчальна дисципліна «Педагогіка і психологія вищої має сприяти формуванню таких компетентностей:

1) загальних

ЗК-1. Здатність діяти соціально відповідально;

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї;

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

2) спеціальних (фахових)

ФКС-2.1. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ і використання теоретичних й експериментальних методів;

ФКС-2.2. Здатність аналізувати і критично осмислювати психолого-педагогічну та методичну інформацію для вирішення науково-дослідних і практичних завдань у сфері організації та управління початковою освітою;

ФКС-2.5. Здатність критично розуміти, знаходити та аналізувати різні типи повідомлень із різних джерел інформації.

Окрім того, навчальна дисципліна передбачає:

- оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології вищої школи, засвоєння понять та сприяє розвитку професійного мислення;
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти;
- реалізацію системного підходу до висвітлення проблем розвитку особистості в освітньому середовищі вишу з метою вдосконалення здатності до навчання та самонавчання;
- формування знань про закономірності функціонування та розвитку

особистості на різних етапах професіоналізації, під час виконання навчально-професійної діяльності зокрема, для системного формування конкурентоспроможного фахівця.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 13. Володіти методологією здійснення психолого-педагогічних (прикладних) досліджень / проєктів.

ПРН 21. Знати закони України та інші нормативно-правові акти України з питань вищої освіти; освітні стандарти за відповідними програмами вищої освіти; порядок складання навчальних планів; педагогіку і психологію вищої школи щодо найновіших досягнень у цій галузі.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					Семестровий контроль	Сам. робота
	Усього	Лекції	Семинари	Практичні	МК		
Змістовий модуль 1. Психологія студента							
Тема 1. Психологія студентського віку	12	2	2				8
Тема 2. Розвиток особистості у навчально-професійній діяльності	12	2	2				8
Модульний контроль	2				2		
Разом	26	4	4		2		16
Змістовий модуль 2. Психологія педагогічної взаємодії							
Тема 3. Психологія викладача вищої школи	10	2	2				6
Тема 4. Педагогічна взаємодія викладача і студентів	12	2		2			8
Модульний контроль	2				2		
Разом	24	4	2	2	2		14
Змістовий модуль 3. Психологія професіоналізації							
Тема 5. Професіоналізація і розвиток особистості	12	4					8
Тема 6. Чинники професіоналізації студентів	11			4			7
Модульний контроль	2				2		
Разом	25	4		4	2		15
Підготовка та проходження контрольних заходів	15					15	
Усього	90	12	6	6	6	15	45

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТА

Тема 1. Психологія студентського віку

Поняття про студентський вік. Психологічна характеристика студентського віку як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. Соціальна ситуація розвитку та проблема провідної діяльності. Суперечливості та кризи студентського віку.

Заклад вищої освіти як інститут соціалізації та професіоналізації особистості студента. Адаптація студента до навчання у вищій школі. Потреби та мотиви навчання. Типологічні особливості сучасних студентів.

Психологія студентської групи. Психологічні особливості студентської групи та її структура. Розвиток студентської групи у процесі навчання. Міжособистісні стосунки в студентській групі. Проблема лідера та лідерства. Виникнення конфліктів та шляхи їх залагодження та розв'язання.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3]

Додаткові [2, 7, 8, 10]

Лекція 1. Психологія студентського віку

Семінарське заняття 1. Психологія студента та студентської групи

Тема 2. Розвиток особистості у навчально-професійній діяльності

Поняття про навчально-професійну діяльність. Навчально-професійна діяльність як провідна, її основні ознаки. Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності. Зовнішня та внутрішня мотивація. Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [1, 2, 7, 8, 9, 10]

Лекція 2. Розвиток особистості у навчально-професійній діяльності

Семінарське заняття 2. Мотивація навчально-професійної діяльності

Змістовий модуль 2.

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 3. Психологія викладача вищої школи

Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Академічні та педагогічні здібності. Психологічні засади референтності та авторитетності викладача вищої школи.

Психологія управлінської діяльності у закладах вищої освіти. Стилі та ефективність управлінської діяльності.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [7, 8, 9, 10]

Лекція 3. Психологія викладача вищої школи

Семінарське заняття 3. Психологія референтності та авторитетності викладача

Тема 4. Педагогічна взаємодія викладача і студентів

Психологічна характеристика педагогічної взаємодії в системі «викладач – студент». Педагогічне спілкування як форма контактної педагогічної взаємодії. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Викладач як стратег і тактик організації процесу педагогічної взаємодії.

Педагогічна взаємодія і розвиток автономності, компетентності, особистої відповідальності студентів за результати виконання навчально-професійної діяльності. Психологічний аналіз суперечностей і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання. Особливості педагогічного конфлікту. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [4, 7, 8, 9, 10]

Лекція 4. Педагогічна взаємодія викладача і студентів

Практичне заняття 1. Психологія конфлікту

Змістовий модуль 3.

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ

Тема 5. Професіоналізація і розвиток особистості

Загальна характеристика процесу професіоналізації. Професійне навчання як необхідний етап професіоналізації у студентському віці. Особливості професіоналізації особистості студента у навчально-професійній діяльності. Професіоналізація особистості студента як вікове психічне новоутворення.

Розвиток професійної спрямованості, загальних та спеціальних здібностей. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою та завдання професіоналізації студентів. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [2, 4, 6, 7, 8, 10]

Лекція 5-6. Психологічні засади професіоналізації

Тема 6. Чинники професіоналізації студентів

Ціннісно-мотиваційні чинники професіоналізації студентів. Вимоги педагогів та соціальні очікування. Особистісні цінності та ціннісне ставлення до професійної діяльності. Зовнішня і внутрішня мотивація та її вплив на процеси професіоналізації. Ефективні та неефективні стратегії професіоналізації.

Особливості розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів. Діагностичні можливості та обмеження застосування опитувальника внутрішньої мотивації Р. Раяна, шкали самоефективності Р. Шварцера, М. Єрусалема.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 2, 3]

Додаткові [1, 4, 7, 8, 10]

Практичне заняття 2-3. Ціннісно-мотиваційні чинники професіоналізації студентів

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

для денної форми навчання

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	-	-	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	-	-	1	10	2	20
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-
Разом		9	59	9	59	9	59
Максимальна кількість балів		-		177			
Розрахунок коефіцієнта		- 177 б. : 60 б. = 2,95		РК = 2,95			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	Кількість балів
1	Проаналізуйте особливості психічного розвитку в юнацькому віці за критеріями: соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення. Результати аналізу узагальніть у вигляді таблиці; підготуйтеся до презентації напрацювань на семінарському занятті	8	5
2	Підготуйте есе «Зовнішня та внутрішня мотивація навчально-професійної діяльності»	8	5
3	Об'єднайтеся у команди й організуйте обговорення проблеми «Психологія викладача ХХІ століття». Результати обговорення представте у вигляді структурно-логічної схеми; підготуйтеся до презентації напрацювань на семінарському занятті	6	5
4	Проаналізуйте типові труднощі у професійному спілкуванні педагога зі студентами та опишіть конструктивні способи їх подолання. Результати аналізу систематизуйте у вигляді таблиці; підготуйтеся до обговорення напрацювань на практичному занятті	8	5
5	Підготуйте рефлексійне есе «Мої ресурси особистісного і професійного розвитку»	8	5
6	Проведіть індивідуальні дослідження професійної самоефективності. Підготуйтеся обговорити узагальнені результати дослідження під час практичного заняття	7	5
	Разом:	45	30

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- 1) обізнаність з основною та додатковою літературою з питань, що розглядаються;
- 2) уміння узагальнювати інформацію;
- 3) уміння висловлювати власну думку і відстоювати свою позицію;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою.

Детальніше критерії оцінювання самостійної роботи подано в електронному навчальному курсі «Педагогіка і психологія вищої школи (5 курс, ПО, денна)».

URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=27453>

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі модульної контрольної роботи, яка проводиться як комп'ютерне тестування і доступна студентам в системі Moodle (ЕНК «Педагогіка і психологія вищої школи, 5 курс, ПО (денна)»).

Тестові завдання мають три рівні складності. За правильну відповідь на запитання тесту I рівня складності студент отримує 1 бал, II рівня складності – 2 бали, III рівня складності – 3 бали. За неправильну відповідь – 0 балів. Оцінка автоматично генерується системою Moodle та виводиться на екран відразу по завершенню роботи. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 25 балів.

Підсумкова кількість балів (max – 25)	Критерії оцінювання
20 - 25	у модульній контрольній роботі відсутні помилки (можуть бути технічні (механічні) огріхи), що засвідчує про сформовані вміння та міцні знання матеріалу, які складають зміст модуля
15 - 19	у модульній контрольній роботі є незначні помилки
9 - 14	у модульній контрольній роботі є суттєві помилки, частину з яких студент(ка) спроможний(а) усунути за незначної допомоги викладача
0 - 8	у модульній контрольній роботі є суттєві помилки, для усунення яких студент(ка) потребує роз'яснення викладача

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється у формі інтегрованого іспиту з дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи». Форма проведення – письмова (комп'ютерне тестування в системі Moodle).

За підсумками тестування студент може набрати 40 балів максимально (20 балів із педагогіки вищої школи і 20 балів із психології вищої школи). Оцінка автоматично генерується системою Moodle по завершенню іспиту.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

- Дайте психологічну характеристику студентського віку.
- Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку в студентському віці.
- Охарактеризуйте психологічні особливості адаптації студентів до навчання у вищій школі.

- Охарактеризуйте етапи, особливості та психологічні механізми соціалізації студентів.
- Охарактеризуйте типові психологічні проблеми студентів.
- Охарактеризуйте типові кризи студентського віку.
- Охарактеризуйте психологічні чинники розвитку професійної ідентичності та ціннісного ставлення до професійної діяльності.
- Охарактеризуйте кризу ідентичності та шляхи її подолання.
- Зробіть психологічний аналіз типів студентів за рівнем професійної спрямованості.
- Охарактеризуйте професіоналізацію особистості як новоутворення студентського віку.
- Опишіть роль мотивації в навчально-професійній діяльності студентів.
- Охарактеризуйте зовнішню та внутрішню мотивацію навчально-професійної діяльності студентів.
- Дайте психологічну характеристику студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності.
- Охарактеризуйте психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.
- Охарактеризуйте психологічні особливості студентської групи, її структуру та розвиток.
- Проаналізуйте психологічні особливості розвитку міжособистісних стосунків у студентській групі.
- Охарактеризуйте особливості розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів.
- Охарактеризуйте процес розвитку професійної спрямованості, загальних та спеціальних здібностей студентів.
- Дайте психологічну характеристику педагогічної взаємодії в системі «викладач – студент».
- Охарактеризуйте психологічні засади референтності викладача вищої школи.
- Охарактеризуйте психологічні засади авторитетності викладача вищої школи.
- Проаналізуйте психологічні причини виникнення конфліктів та особливості конфліктної взаємодії в освітньому середовищі.
- Охарактеризуйте стратегії реагування у конфліктних ситуаціях.
- Охарактеризуйте стилі управлінської діяльності та їх ефективність у закладах вищої освіти.
- Проаналізуйте психологічні засади розвитку автономності і відповідальності студентів у навчально-професійній діяльності.
- Проаналізуйте ціннісно-мотиваційні чинники професіоналізації студентів.

- Доведіть, що фахова компетентність є показником психологічної готовності студента до професійної діяльності.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год. (лекції – 12 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 45 год., модульний контроль – 6 год., сем. контроль – 15 год.)

Семестр	10 семестр					
Модулі	Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТА		Змістовий модуль II. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ		Змістовий модуль III. ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ	
Кількість балів за модуль	59 балів		59 балів		59 балів	
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій (відвідування - 6 балів)	Психологія студентського віку 1 бал	Розвиток особистості у навчально-професійній діяльності 1 бал	Психологія викладача вищої школи 1 бал	Педагогічна взаємодія викладача і студентів 1 бал	Психологічні засади професіоналізації 1+1 бал	
Теми семінарських та практичних занять (11*6=66 б.)	Психологія студента та студентської групи 11 б.	Мотивація навчально-професійної діяльності 11 б.	Психологія референтності та авторитетності викладача 11 б.	Психологія конфлікту 11 б.	Ціннісно-мотиваційні чинники професіоналізації студентів 11+11 б.	
Самостійна робота (5*6=30 балів)	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю (25*3=75 б.)	Модульна контрольна робота 1 25 балів		Модульна контрольна робота 2 25 балів		Модульна контрольна робота 3 25 балів	
РК	РК – 2,95					

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник. Київ: Каравела, 2018. 360 с.
2. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: практикум. Київ: Каравела, 2008. 336 с.
3. Психологія вищої школи: підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / За ред. О. І. Власової. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 405 с.

Додаткові

1. Власенко І. А., Фурман В. В., Рева О. М., Канюка І. О. Психологічне здоров'я студентської молоді. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 224 с.
2. Галузяк В. М., Добровольська К. В. Розвиток професійної самосвідомості студентів вищих навчальних закладів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 256 с.
3. Музика О. Л., Музика О. О., Ставицька С. О., Ставицький Г. А. Психосемантичні основи професійної самоефективності студентів: стан сучасного наукового дискурсу. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*, 2021. № 18. С. 99-112.
4. Музика О. О. Самоефективність як чинник професіоналізації студентів. *Освітологічний дискурс*, 2018. № 3-4 (22-23). С. 83-94.
5. Музика О. О. Ціннісно-мотиваційні аспекти педагогічної взаємодії викладача і студентів. *Освітологічний дискурс*, 2017. № 3-4 (18-19). С. 163-172.

Додаткові для поглибленого опрацювання навчального матеріалу

6. Музика О. О. Ціннісний досвід досягнень і розвиток професійної самоефективності студентів. *Modern education, training and upbringing: monograph*. Boston, Primedia eLaunch, 2021. С. 270-275.
7. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 419 с.

Додаткові ресурси

8. Інституційний репозиторій КУБГ. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/>
9. Електронний репозиторій КУБГ. URL: <http://elib.kubg.edu.ua>
10. ЕНК «Педагогіка і психологія вищої школи (5 курс, ПО, денна)». URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=27453>